

rendjével, - ez mindenesetre nagyrészt a Klímo-korszak utánra esik, hiszen Klímo haláláig, 1777-ig, az időszakosan megjelenő sajtó még csak gyerekcipőben járt. (Mindenesetre a Journal des Savants kezdeti korszakának kötetei a könyvtárnak már az induláskor is érzékelhető európai színvonalát bizonyítják.) A szerző tollából vázlatos áttekintést kapunk a könyvtár folyóiratállományáról, kezdetben a címekig és évfolyamokig menő részletességgel, sajtótörténeti kommentárral, később - a bővülő anyagnak megfelelően - már inkább csak statisztikai összefoglalásokat, a legfontosabb folyóiratok kiemelésével. A kép, amit a hírlap- és folyóiratállományról nyerünk, így is érdekes - még több tanulsággal szolgált volna, ha más könyvtárak összehasonlító adataira is tekintettel van. Elsősorban a két háború közti korszakra gondolunk, amikor a könyvtár már egyetemi könyvtár funkcióját töltötte be, s amely korszak - a könyvtári ellátás szempontjából - még kevésbé feltárt.

Végső soron meg kell állapítanunk, hogy a 200 éves jubileum alkalmat adott egy rendkívül tanulságos, tisztán könyvtártörténeti profilu évkönyv kiadására. Bár valamennyi könyvtárunk jubileumát ilyen kiadványok kísérik.

SOMKUTI Gabriella

BERTÓK László: A Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtárának története. 1948-1973. Pécs, 1974. Tanárképző Főiskola Könyvtára. 97 p. Sokszt.

(A főiskolai könyvtárak eddig - új intézmények lévén - elég kevés kiadvánnyal hallattak magukról. Ezért is üdvözlö a szerkesztőség a pécsi könyvtár vállalkozását. Szerk.)

A Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtárának sorrendben 15. kiadványa jelentős helyet foglal el a könyvtár kiadványai között. Szerzője komoly és egyben sikeres erőfeszítést tesz a könyvtár történetének összefoglalása érdekében.

A szerzőnek alapvető megállapítása, hogy adott könyvtár története csak a fenntartó intézmény történetével összefüggésben tárgyalható. De ezen az alapvető megállapításon túlmenve, magát a fenntartó intézményt is a maga történeti vonatkozásaiban vizsgálja, ezért foglalkozik a tanulmány első pontjában a tanárképző főiskolák létrehozásával és fejlődésével. Felvázolja a tanárképző főiskolák fejlődési szakaszait és általános perspektíváit, ezzel is alapot adva a könyvtár történetére vonatkozó fejtegetések realitásának.

A tanulmány második pontja a Pécsi Tanárképző Főiskola történetének vázlatát tartalmazza. A képzés változásának és fejlődésének e rövid fejtegetése, valamint a főiskola statisztikai adatainak közlése bőségesen elegendő alapot ad a könyvtár funkcionálásának felvázolásához.

Szerzőnk azonban nem elégszik meg a könyvtárnak a fenntartó intézmény történetiségébe való beillesztésével: a harmadik pontban - igen célratorően - a főiskolai könyvtárnak mint a magyar könyvtári rendszer részének kérdésével foglalkozik. Abból a sajnálatos, de valós megállapításból indul ki, hogy "a tanárképzők gyakran változó tartalmi és formai jegyeinek, az utkeresés gondjainak egyenes következménye, hogy az intézményi könyvtárak ügye nem tartozott az elsőrangú kérdések közé". Ezt követőleg azonban soron követi a legfontosabb jogszabályokat és azok megvalósulásának kedvező hatását a könyvtárra és annak működésére. E pont fejtegetéseinek eredményeként megállapítja, hogy "ma már számolnak a tanárképző főiskolai könyvtárakkal, egyre inkább elfoglalják a jelentőségüknek megfelelő helyet a magyar könyvtári rendszerben".

A tanulmány negyedik pontja a tanárképző főiskola funkciójából származó konkrét könyvtári feladatokat tárgyalja a pedagógusképző intézmények könyvtárainak ötéves fejlesztési irányelvei és a szervezeti szabályzat rendelkezései alapján.

A tanulmány ötödik pontja tartalmazza a Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtárának történetét a következő sorrendben:

1. Elhelyezés, berendezés
2. Személyzet, munkaszervezet
3. Állománygyarapítás, apasztás
4. Az állomány nyilvántartása, raktározása
5. Az állomány összetétele
6. Feldolgozás, feltárás
7. Olvasószolgálat
8. Tájékoztatás, propaganda, kapcsolatok.

Természetes, hogy a szerző az egyes résztemákat történetiségükben, összefüggéseikben és fejlődésükben vizsgálta. Nem kerülte el figyelmét az állomány kérdéseinek taglalásánál a könyvtár szempontjából jelentősnek tekinthető proveniencia kérdése sem. De ugyanilyen gondos feltárással találkozunk valamennyi kérdés vizsgálatakor.

A tanulmány befejező része az összegezés és a feladatok megfogalmazása. Különösen a feladatok kérdése érdemel figyelmet, mert ez az elért eredmények regisztrálása alapján a jelentkező társadalmi igények felmérését és az ezeknek az igényeknek a kielégítésére irányuló szakszerű, reális terveket demonstrálja. Helyet kap azonban a feladatok megfogalmazásában az a társadalmi követelmény is, hogy a könyvtár legfontosabb feladata a főiskola könyvtári igényeinek kielégítése, de "foglalkozni kell a gondolattal, hogy a könyvtár kinyissa kapuit a nagyközönség előtt, hogy a huszonöt év alatt felhalmozódott anyaga (révén) részt vegyen a környék könyvtári ellátásában."

Összefoglalva: Bertók László ismertett műve uttörő alkotásnak tekinthető a főiskolai könyvtárak történetére vonatkozó irodalomban. A munka felépítése, komoly és elmélyült munkán alapuló tény- és megállapítás anyaga mintául és egyben ösztönzéssel szolgálhat a hasonló főiskolai könyvtárak történetének megírásában.

FÉNYES Miklós